

Sygn. akt: III AUa 84/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Iwona Szybka (spr.)

SSO del. Beata Michalska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013 r. w Łodzi

sprawy **J. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 26 listopada 2012 r., sygn. akt: V U 589/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 84/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 stycznia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił J. M. prawa do emerytury, podnosząc w uzasadnieniu, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganych przepisami 10 lat pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 8 maja 2012r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, podnosząc w uzasadnieniu, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganych przepisami 15 lat pracy w warunkach szczególnych i nie ukończył 60 lat.

W odwołaniu wniesionym od decyzji z dnia 27 stycznia 2012r. oraz od decyzji z dnia 8 maja 2012r. wnioskodawca wniósł o ich zmianę, zaliczenie mu do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od dnia 1 lipca 1975r. do 29 lutego 1992 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. Tryb. i przyznanie mu prawa do emerytury. Na rozprawie w dniu 6 września 2012r. pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zaliczenie pracy wnioskodawcy do wykazu B dział IV pozycja 1 - prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2012r. Sąd Okręgowy w piotrkowie Tryb. Oddalił oba odwołania. Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

J. M., urodził się(...)roku. Legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999r. okresem ubezpieczenia w rozmiarze 26 lat, 2 miesiące i 12 dni. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Od 1 maja 1992r. do chwili obecnej prowadzi działalność gospodarczą - usługi budowlano-montażowe. Do stażu pracy w warunkach szczególnych ZUS nie zaliczył wnioskodawcy okresu zatrudnienia od dnia 1 lipca 1975r. do 29 lutego 1992 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. Tryb., na stanowisku majster stolarni, kierownik stolarni, kierownik zakładu produkcyjnego. W tym okresie od dnia 1 lipca 1975r. do 29 lutego 1992 roku wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. Tryb. Przez pierwsze trzy miesiące (od 1 lipca do 30 września 1975r.) wnioskodawca pracował jako stażysta. Następnie od dnia 1 października 1975r. powierzono mu obowiązki technika zakładu stolarni, od dnia 1 października 1976r. majstra stolarni, od dnia 1 listopada 1977r. kierownika stolarni, a od dnia 2 stycznia 1979r. kierownika zakładu stolarni. Z dniem 1 września 1986r. wnioskodawcy powierzono dodatkowe obowiązki - instruktora praktycznej nauki zawodu stolarza. Zakres obowiązków wnioskodawcy jako technika zakładu stolarni, majstra stolarni, kierownika stolarni i kierownika zakładu stolarni był taki sam. Wnioskodawca cały czas pracował w Zakładzie Produkcji (...). Do jego obowiązków należał nadzór nad pracownikami stolarni. Pracownicy stolarni zajmowali się wykonywaniem filarków międzyokiennych do bloków mieszkalnych z dużej płyty (budowanych w systemie (...) 67), szkleniem okien, wykonywaniem szalunków, wykonywaniem drzwi drewnianych do budynków użyteczności publicznej, okien drewnianych, listew przypodłogowych, listew maskujących do okien, parapetów okiennych. Prace przy produkcji filarków międzyokiennych stanowiły ok. 50 - 60%. wszystkich prac na stolarni. Na stolarni były wykonywane jednocześnie przez jednych pracowników filarki międzyokienne, a przez innych pracowników- inne prace stolarskie. Filarek międzyokienny składał się z płyty paździerzowej, papy izolacyjnej, płyty z wełny mineralnej lub styropianu oraz płyty azbestowo-cementowej. Filarki międzyokienne od zewnętrznej strony były przez stolarzy wykończane płytą azbestową. Pracownicy stolarni cięli płytę azbestową nożami i piłami na odpowiednie wymiary, a następnie wiercili w niej otwory w celu przykręcenia do pozostałych elementów filarka. Wnioskodawca miał w stolarni wydzielone pomieszczenie, w którym jednak rzadko przebywał. Większość czasu spędzał w zakładzie produkcyjnym. Wnioskodawcy nie zostało wystawione świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. Tryb. Zakład Produkcji (...) realizował zamówienia zbiorcze z Działu (...)jak i bezpośrednie zamówienia kierowników budów dotyczące elementów konstrukcyjnych dla budynków realizowanych w systemie (...). W tym systemie okna w pasach okiennych były oddzielane i przestrzenie między nimi wypełniane tzw. filarkami międzyokiennymi, w których płyta azbestowa stanowiła zewnętrzne wypełnienie. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołania za bezzasadne. Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 32 oraz 1rt. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) i wskazał, że w świetle wskazanych regulacji prawnych nie budzi wątpliwości, że aby uzyskać prawo do emerytury wnioskodawca powinien legitymować się 25-letnim okresem zatrudnienia, 10-letnim stażem pracy w szczególnym warunkach szczególnych oraz nie pozostawać w stosunku pracy. W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 10-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości - wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 55 lat i nie pozostaje w stosunku pracy. Organ rentowy zakwestionował, aby wnioskodawca w spornym okresie pracował w szczególnych warunkach, gdyż nie dysponował on świadectwem pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Okręgowego nie może stanowić dowodu w sprawie kserokopia świadectwa pracy z dnia 28 lutego 1992r. załączona do odwołania. Jej prawdziwość została zakwestionowana przez organ rentowy, który zawiadomił Prokuraturę Rejonową o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez posługiwanie się takim nie autentycznym dokumentem. Wynika to stąd, że w aktach osobowych wnioskodawcy znajduje się świadectwo pracy z tej samej daty, ale wypisane pismem maszynowym, a nie ręcznym, gdzie nie jest wypełniona rubryka o pracy w szczególnych warunkach. Nawet jednak gdyby wnioskodawca dysponował oryginałem załączonego do odwołania świadectwem pracy, to nie stanowi ono dowodu na wykonywanie przez niego pracy wymienionej w wykazie B. W świadectwie tym bowiem zostało wpisane, że J. M. w całym spornym okresie zatrudnienia od dnia 1 lipca 1975r. do 29 lutego 1992 roku świadczył pracę w szczególnych warunkach i na stanowiskach pracy w szczególnym charakterze zgodnie z wykazem C Dział III pkt 6 jako kierownik zakładu produkcyjnego. Wykaz C został uchylony z dniem 7 czerwca 1996r., a zatem nie jest już obowiązującym aktem prawnym. A nadto wykonywanie prac w szczególnych

warunkach i na stanowiskach o szczególnym charakterze wymienionych w wykazie C uprawniało li tylko do wzrostu emerytury lub renty, a nie do nabycia prawa w obniżonym wieku emerytalnym. Brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. W będącej przedmiotem osądu sprawie Sąd ustalił charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy na podstawie zeznań świadków S. B., F. L., Z. C. i J. P. - osób, które w spornym okresie pracowały razem z wnioskodawcą. Z zeznań tych wynikają ustalenia w zakresie prac wykonywanych przez wnioskodawcę w spornym okresie dokonane przez Sąd Okręgowy i wskazane we wstępnej części uzasadnienia. Charakter świadczonej przez wnioskodawcę pracy nie był pomiędzy stronami sporny. Tak samo jak nie było sporne to, że do produkcji filarków międzyokiennych, które były produkowane przez pracowników stolarni w całym spornym okresie były używane szkodliwe dla zdrowia płyty azbestowo-cementowe. Dlatego też Sąd Okręgowy oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. budownictwa oraz ds. BHP na okoliczność ustalenia czy przy wytwarzaniu elementów filarków międzyokiennych w budynkach wykonywanych w technologii (...)67 stosowany był azbest, gdyż jest to okoliczność bezsporna. Natomiast jeśli chodzi o drugą część zakreślonej przez pełnomocnika wnioskodawcy dla biegłego tezy dowodowej tj. czy praca wykonywana przez wnioskodawcę przy wykonywaniu filarków międzyokiennych jest pracą wykonywaną przy przetwórstwie azbestu w rozumieniu pkt 1 w dziale IV wykazu B stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (k. 86 w zw. k. 72-73 akt), Sąd Okręgowy uznał że ustalenie tej okoliczności nie wymaga wiadomości specjalnych, a zatem przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych jest bezprzedmiotowe. Zgodnie z treścią rozporządzenia z 7.02.1983r. pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym. Prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu są wymienione w wykazie B dziale IV załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Wykonywanie tych prac uprawnia do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym już po 10 lat wykonywania takiej pracy (§ 8 rozporządzenia). Praca wnioskodawcy na stanowisku majstra i kierownika stolarni polegająca na kontroli i nadzorowaniu pracowników stolarni nie była pracą wykonywaną bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu jak tego wymaga pkt 1 dział IV wykazu B. Jak sama nazwa wskazuje prace bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu to prace, które są wykonywane przez pracowników przy jego obróbce czy rozbiórce. Takie prace niewątpliwie wykonywali pracownicy, którzy wykonywali filarki międzyokienne z użyciem płyt azbestowych. Musieli bowiem oni te płyty azbestowe pociąć, wywiercić w nich otwory, a następnie przymocować do filarka. Tylko praca osób zajmujących się tymi w/w pracami na stolarni była pracą wykonywaną bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Praca wnioskodawcy polegała na sprawowaniu nadzoru nad pracownikami pracującymi bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Wnioskodawca nigdy osobiście nie pracował bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Wnioskodawca sprawował kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno- techniczny na stolarni, gdzie były wykonywane prace bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Sprawowanie takiej kontroli i dozoru zgodnie z wykazem B dział IV nie jest zaliczane do pracy w szczególnych warunkach. Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A uprawnia do zaliczenia takiego okresu pracy do pracy w szczególnych warunkach (wykaz A dział XIV pkt 24) (ale tu musi być 15 lat i 60 lat życia, czego wnioskodawca nie ma). Tymczasem wnioskodawca kontrolował i sprawował dozór nad pracami wymienionymi w wykazie B. W przypadku prac wymienionych w wykazie B samo sprawowanie kontroli i nadzoru nad pracami wymienionymi w wykazie nie wystarcza do zaliczenia tego okresu pracy do pracy w szczególnych warunkach. Trzeba taką pracę samemu wykonywać. A wnioskodawca jak wykazało całe przeprowadzone postępowanie dowodowe nigdy nie pracował bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, a jedynie kontrolował i nadzorował takie prace. Poza tym na stolarni oprócz filarków międzyokiennych pracownicy wykonywali też inne prace stolarskie już bez użycia azbestu tj. drewniane drzwi i okna, parapety, listwy przypodłogowe, szalunki. Prace z użyciem azbestu stanowiły ok. 50-60% wszystkich prac.

Apelację od powyższego wyroku wniósł J. M..

Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

- Naruszenie art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. Dz.U.04.39.353 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.Nr 8, poz.43) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że nie zostały spełnione warunki uprawniające do otrzymania emerytury,
- naruszenie art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. Dz.U.04.39.353 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.Nr 8, poz.43) w związku z pkt.1 dział IV wykazu B stanowiącego załącznik do w/w rozporządzenia poprzez jego błędną wykładnię skutkującą uznaniem przez sąd, że praca bezpośrednio wykonywana przy przetwórstwie azbestu to tylko praca wykonywana przez pracowników przy jego rozbiórce lub obróbce a nie praca, którą wykonywał wnioskodawca.
- niezasadne niezaliczenie wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych jego okresów zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. Tryb. ul. (...) w okresie od dnia 1.07.1975r. do dnia 29.02.1992r.
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, że wnioskodawca nigdy nie pracował bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. Tryb. w okresie od dnia 1.07.1975r. do dnia 29.02.1992r
- naruszenie art. 217 § 1,3 kpc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące niezasadnym oddaleniem przez sąd I-szej instancji wniosku dowodowego wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. budownictwa i BHP i niesłusznym uznaniem, że ustalenie to nie wymaga wiadomości specjalnych podczas, gdy w ocenie wnioskodawcy okoliczność ta powinna być udowodniona opinią biegłego.

Apelujący wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. budownictwa oraz z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołań i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I-szej instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów procesu za obie instancje. W uzasadnieniu podniósł, że Sąd I-szej instancji wbrew świadectwu wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionemu przez zakład pracy błędnie przyjął, że praca wykonywana przez wnioskodawcę nie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych niezależnie od wykazu w nim zawartego. Sąd niezasadnie pominął fakt, że oryginał świadectwa pracy został złożony do ZUS i znajduje się w jego posiadaniu ZUS. W zakładzie, w którym był zatrudniony były montowane wstawki międzyokienne (filary międzyokienne), których jedną z głównych części składowych była płyta azbestowo- cementowa tzw. eternit. Przy produkcji filarków pracowali głównie młodszy pracownicy oraz uczniowie, których instruktorem był wnioskodawca. Jak ustalił sąd I-szej instancji w stolarni oprócz filarków wytwarzane były jeszcze inne elementy stolarki, jednak filarki międzyokienne w okresie zatrudnienia wnioskodawcy produkowane były nieprzerwanie przez cały czas. W ocenie skarżącego sporną sprawą jest ustalenie czy bezpośrednio dokonywanie przetwórstwa azbestu rodzi zagrożenie tylko w obrębie stanowiska pracy czy też drobne i niewielkie włókna azbestu unoszące się w powietrzu po całym pomieszczeniu (stolarni) w którym jest dokonywane przetwórstwo oddziałują szkodliwie na inne pracujące stale w tym pomieszczeniu osoby. Zdaniem wnioskodawcy praca bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu w dużym zapyleniu wobec braku wyciągów w stolarni powodowała, że w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia pracowali pracownicy stale pracujący na stolarni. Sąd I-szej instancji dokonał nieprawidłowego ustalenia stanu faktycznego przyjmując, że wnioskodawca nigdy nie pracował bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy w szczególności

zeznania świadków wskazują, że uczestniczył on czynnie w procesie produkcji filarków miedzy okiennych cały czas przebywając na stolarni.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu albowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie.

W sprawie zostały wydane dwie decyzje. Pierwszą decyzją organ rentowy odmówił prawa do emerytury ponieważ ustalił, że J. M. nie pracował 10 lat na stanowisku wymienionym w Wykazie B dziale IV, natomiast drugą decyzją organ rentowy odmówił prawa do emerytury ponieważ ustalił, że J. M. nie pracował w warunkach szczególnych, gdyż stanowiska majster stolarni, kierownik stolarni, kierownik zakładu produkcyjnego nie są wymienione w rozporządzeniu z 7.02.1983r., podstawa prawna, na którą powołał się zakład pracy – Wykaz C, nie uprawnia do obniżenia wieku, a ponadto prace przy przetwórstwie azbestu mają być podstawowe dla pracownika. Z obiema decyzjami nie zgodził się J. M. i wniósł od nich odwołania, w których wskazał, że pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu.

Oceniając złożone odwołania trafnie Sąd Okręgowy uznał je za bezzasadne. Mając na uwadze, granice apelacji, a w szczególności brak zarzutów procesowych naruszenia art. 233 kpc, Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji i przyjął je za własne dla potrzeb rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym.

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie zaś do treści § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zmianami) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

J. M. urodził się (...). Zatem (...), kiedy złożył wniosek o emeryturę, miał ukończone 57 lat. Oznacza to, że wobec nie ukończenia przez J. M. wieku 60 lat, nie może on nabyć emerytury w związku z wykonywaniem pracy wymienionej w Wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. W myśl jednak § 8 wyżej wymienionego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w dziale IV wykazu B, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 10 lat wykonywał prace wymienione w dziale IV wykazu B. Wnioskodawca mógłby zatem nabyć prawo do emerytury tylko po udowodnieniu, że pracował przez 10 lat na stanowisku wymienionym w Wykazie B Dziale IV rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. Z kolei wykaz B dziale IV w punkcie 1 obejmuje „prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu”.

W toku postępowania sądowego wnioskodawca starał się udowodnić, że w okresie od 1 lipca 1975r. do 29 lutego 1992r. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w P. Tryb. Wobec braku zarzutów naruszenia prawa procesowego wykładnia przepisów warunkujących nabycie prawa do emerytury przez wnioskodawcę dotyczy ustalonego przez Sąd Okręgowy

stanu faktycznego. Wynika z niego, że J. M. w spornym okresie cały czas pracował w Zakładzie Produkcji (...). Przez pierwsze trzy miesiące pracował jako stażysta, od dnia 1 października 1975r. powierzono mu obowiązki technika zakładu stolarni, od dnia 1 października 1976r. majstra stolarni, od dnia 1 listopada 1977r. kierownika stolarni, a od dnia 2 stycznia 1979r. kierownika zakładu stolarni. Z dniem 1 września 1986r. wnioskodawcy powierzono dodatkowe obowiązki - instruktora praktycznej nauki zawodu stolarza. Do obowiązków wnioskodawcy przez cały okres zatrudnienia należał nadzór nad pracownikami stolarni oraz sprawy związane z dokumentacją. Pracownicy stolarni zajmowali się wykonywaniem filarków międzyokiennech do bloków mieszkalnych, szkleniem okien, wykonywaniem szalunków, wykonywaniem drzwi drewnianych do budynków użyteczności publicznej, wykonywaniem okien drewnianych, listew przypodłogowych, listew maskujących do okien, parapetów okiennych. Prace przy produkcji filarków międzyokiennech stanowiły ok. 50 - 60% wszystkich prac na stolarni. Na stolarni były wykonywane jednocześnie przez jednych pracowników filarki międzyokienne, a przez innych pracowników- inne prace stolarskie. Filarek międzyokienny składał się z płyty paździerzowej, papy izolacyjnej, płyty z wełny mineralnej lub styropianu oraz płyty azbestowo-cementowej. Filarki międzyokienne od zewnętrznej strony były przez stolarzy wykończane płytą azbestową. Pracownicy stolarni cięli płytę azbestową nożami i piłami na odpowiednie wymiary, a następnie wiercili w niej otwory w celu przykręcenia do pozostałych elementów filarka. Do tych ustaleń uzupełniająco dodać należy, że z dniem powierzenia obowiązków instruktora praktycznej nauki zawodu, wnioskodawca prowadził praktyczną naukę zawodu zgodnie z programem nauczania i wykonywał obowiązki z tym związane, a opisane w zakresie obowiązków z dnia 1.09.1986r. (k. 26 akt sprawy). Analizując zatem prace wykonywane przez wnioskodawcę w spornym okresie zasadnie sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że wnioskodawca nie wykonywał prac wymienionych w Wykazie B dział IV poz. 1 (inne działy i pozycje nie mają zastosowania do wnioskodawcy), tj. prac bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Wskazany w Wykazie B dział IV poz.1 zapis jest jasny i nie pozostawia żadnych wątpliwości, że przedmiotowa pozycja wykazu dotyczy tylko i wyłącznie takich prac, których przedmiotem jest bezpośrednie przetwórstwo azbestu. Dokonując oceny pamiętać także należy, o tym, że w wykazie B znalazły się stanowiska pracy uznane za najbardziej szkodliwe dla zdrowia i o największym stopniu uciążliwości, wobec czego wykaz ten musi być przestrzegany ściśle bez wprowadzania wykładni rozszerzającej. Trafnie Sąd Okręgowy ocenił, że praca wnioskodawcy na stanowisku majstra i kierownika stolarni, zakładu stolarni polegająca na kontroli i nadzorowaniu pracowników stolarni, a także uczniów praktycznej nauki zawodu nie była pracą wykonywaną bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu jak tego wymaga pkt 1 dział IV wykazu B. Podzielić też należy stanowisko Sądu I instancji, że takie prace wykonywali pracownicy, którzy wykonywali filarki międzyokienne z użyciem płyt azbestowych, bo musieli te płyty pociąć, wywiercić w nich otwory, a następnie przymocować do filarka. Trafnie też Sąd Okręgowy ustalił, że tylko praca osób zajmujących się tymi w/w pracami na stolarni była pracą wykonywaną bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. W tym miejscu należy poczynić jednak jedno zasadnicze zastrzeżenie. Otóż jak wynika z materiału dowodowego filarek międzyokienny składał się z kilku elementów. Płyta azbestowa była tylko jednym z jego elementów, stanowiła zewnętrzne wypełnienie filarka. Filarek międzyokienny nie był wykonany w całości z azbestu. Wykonując filarek międzyokienny stolarze nie pracowali zatem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Nie jest bowiem taką pracą praca przy wełnie mineralnej, styropianie, płycie paździerzowej, czy papie izolacyjnej, a z tych właśnie elementów składał się filarek i przy tych materiałach pracowali stolarze, którzy te filarki wykonywali. Z zeznań F. L. wynika taki cykl pracy: „ na maszynach trzeba było zrobić ramkę drewnianą do płyty, na tę płytę trzeba było nałożyć watę szklaną, papę jako izolację, a następnie azbest musiał być przewiercany i przykręcany do drewnianej ramki obłożonej watą szklaną i papą”. Skoro wykonywanie filarków stanowiło ok. połowę czasu pracy, to praca bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu już tylko jakąś jej część. W apelacji skarżący sam potwierdza, że płyta azbestowo- cementowa była tylko jedną z części składowych filarka oraz, że oprócz filarków wytwarzane były jeszcze inne elementy stolarki. Zatem podlegli wnioskodawcy pracownicy nie wykonywali stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracy wymienionej w Wykazie B dział IV poz. 1. Już choćby z tego powodu praca wnioskodawcy polegająca na sprawowaniu nadzoru nad tymi pracownikami nie może być uznana za pracę w warunkach szczególnych wymienioną w Wykazie B dział IV poz. 1. Powyższe stwierdzenie wzmocnia także i to, że żaden ze świadków, pracowników stolarni, nie otrzymał świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w których wskazany byłby Wykaz B dział IV poz. 1. Świadek S. B. w ogóle się takim świadectwem nie legitymuje, a świadek F. L. posiada świadectwo stwierdzające, że pracował w warunkach szczególnych przy montażu konstrukcji na wysokości jako stolarz-cieśla - Wykaz A dział V. Dla rozstrzygnięcia sprawy znaczenie ma też i to, że

w Wykazie B Dział IV poz. 1 nie są wymienione prace, które wykonywał wnioskodawca, a mianowicie nadzór nad pracownikami. Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, uprawnia do zaliczenia takiego okresu pracy do pracy w szczególnych warunkach, ale tylko na podstawie punktu 24 dział XIV Wykazu A. Jednak wykonywanie prac wymienionych w wykazie A uprawnia do nabycia emerytury dopiero po ukończeniu 60 roku życia. Wnioskodawca nie ma ukończonych 60 lat, wobec czego bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje, czy wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 i ta okoliczność jest obojętna dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, której przedmiotem jest prawo do emerytury w związku z pracą obniżającą wiek emerytalny do 55 lat.

Bez wątplenia zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na jednoznaczne ustalenie, że wnioskodawca nigdy nie pracował bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Określenie „bezpośrednio” oznacza bezpośredni udział w tym procesie przeróbki „bez jakiegokolwiek pośrednictwa, osobiście, wprost, bez czegoś co przegradza”. (tak - Słownik języka polskiego PWN W-wa 1988 t. 1 str.148). Nie ma racji skarżący twierdząc, że w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia pracowali pracownicy stale pracujący na stolarni z uwagi na warunki tam panujące, a konkretnie z uwagi na „drobne i niewielkie włókna azbestu unoszące się w powietrzu po całym pomieszczeniu”. Zaprezentowana przez skarżącego wykładnia § 8 i § 2 ust.1 rozporządzenia oraz Wykazu B działu IV poz. 1 jest niedopuszczalna albowiem stanowiłaby rozszerzenie ich zakresu podmiotowego, sprzecznie z treścią regulacji oraz sprzecznie z celem jakiego te regulacje mają służyć. Podkreślić należy, że prawo do emerytury w obniżonym wieku, obniżonym z racji pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu odnośnie mężczyzn do 55 lat przysługuje już po przepracowaniu 10 lat w takich warunkach przy posiadanym 25 letnim okresie stażu ogólnego. W związku z czym oczywistym jest, że do tego dziesięcioletniego okresu mogą być zaliczone jedynie te okresy, w których pracownik faktycznie wykonywał prace objęte działem IV Wykazu B stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wnioskodawca nie legitymuje się żadnym takim okresem, bo w żadnym nie wykonywał pracy przy bezpośrednim przetwórstwie azbestu. W spornym okresie wnioskodawca zatrudniony był przedsiębiorstwie budowlanym. Pracodawca wnioskodawcy nie był podmiotem zajmującym się przetwórstwem azbestu. Wskazane filarki międzyokienne produkowane w zakładzie, były tylko jednym z elementów występujących w procesie budowlanym, a ponadto składały się z różnych składników, a płyta azbestowo-cementowa była tylko jednym z nich. Problematyka dopuszczalności produkcji i stosowania azbestu uregulowana została w ustawie z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 101 poz.628 ze zmianami). Ustawa ta reguluje także dodatkowe uprawnienia pracowników pracujących przy azbecie i w załącznikach przedstawia wykazy zakładów, które produkują wyroby zawierające azbest, zaprzestały produkowania wyrobów zawierających azbest oraz tych, które stosowały azbest w produkcji i których pracownicy są uprawnieni do świadczeń określonych w ustawie. W żadnym z wymienionych wykazów nie znajduje się były pracodawca wnioskodawcy- Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) w P. Tryb. Wobec powyższego uzasadniony jest wniosek, że faktu zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie nie można utożsamiać z wykonywaniem pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu, natomiast fakt, że w procesie technologicznym w jakiejś niewielkiej części były wykorzystywane wyroby zawierające azbest oraz, że wnioskodawca w trakcie pracy miał styczności z materiałami zawierającymi azbest nie pozwala na zaliczenie jakiegokolwiek okresu do okresu uprawniającego do emerytury w obniżonym wieku wymienionego w Wykazie B dział IV poz. 1. Jak wskazano powyżej § 8 nie można wyklądać w oderwaniu od § 2 ust.1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, a § 2 ust.1 rozporządzenia nie można wyklądać w oderwaniu od treści wykazu B dział IV, przyjmując, że sam fakt przebywania w środowisku, w którym może znajdować się bliżej nieokreślona ilość pyłu azbestowego w związku z produkcją filarków międzyokiennych zawierających azbest, niezależnie od tego jakie prace w tym czasie faktycznie pracownik wykonywał, jest pracą w szczególnych warunkach wymienioną w Wykazie B dział IV. Taka wykładania byłaby niedopuszczalnym rozszerzeniem katalogu prac zawartych w Wykazie B dział IV uprawniających do nabycia emerytury w obniżonym wieku. (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r. I UK 3/10 Monitor Prawa Pracy 2010/8/394).

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W

świecie art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. (por. wyrok Sądu Najwyższego 2010-06-01, II UK 21/10, Legalis). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2011-10-17, I UK 174/11, Legalis)

Odnośnie zarzutu, że Sąd I-szej instancji wbrew świadectwu wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionemu przez zakład pracy błędnie przyjął, że praca wykonywana przez wnioskodawcę nie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych niezależnie od wykazu w nim zawartego wskazać należy, że istotnie dokumentem poświadczającym staż pracy w warunkach szczególnych jest, wystawione przez uprawnionego pracodawcę lub jego następcę prawnego, świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Niemniej jednak w judykaturze utrwalony jest pogląd, że sama treść świadectwa pracy nie przesądza jeszcze o uznaniu, iż wskazany w nim okres był okresem, w którym pracownik wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c. Takie świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Oświadczenie to może być podważane w każdy sposób przed sądem w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest w żaden sposób związany oceną charakteru zatrudnienia pracownika dokonaną przez pracodawcę w wystawionym pracownikowi świadectwie pracy czy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wbrew twierdzeniom apelującego w aktach rentowych znajduje się kserokopia, a nie oryginał, świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, że wnioskodawca pracował na stanowisku kierownika zakładu wymienionym w Wykazie C dział III poz. 6. Świadectwo to w żaden sposób nie potwierdza więc, że wnioskodawca pracował na stanowisku wymienionym w Wykazie B dział IV poz. 1.

Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 217 par. 1 i 3 kpc. Słusznie Sąd Okręgowy oddalił wniosek dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. budownictwa oraz z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Zgodnie z tezą dowodową celem opinii była odpowiedź na pytanie, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę przy wykonywaniu filarków międzyokiennech jest pracą bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. W ustalonym stanie faktycznym niesporne jest, że wnioskodawca nie wykonywał filarków, a tylko nadzorował pracowników, którzy je wykonywali. Sprawa niniejsza dotyczy natomiast J. M., a nie pracowników, którzy wykonywali filarki międzyokienne. Ponadto, w precyzyjnie ustalonym stanie faktycznym ustalenie, czy wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym) nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających prowadzenie dowodu z opinii biegłego. (por. III UK 3/11 wyrok SN 2011-06-29 LEX nr 966816). Powinnością biegłego nie jest bowiem rozstrzyganie zagadnień prawnych, a jedynie naświetlenie wyjaśnianych okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego i udostępnionego mu materiału sprawy. W sprawie taka potrzeba nie zachodziła. Z tego też powodu Sąd Apelacyjny nie uwzględnił wniosku dowodowego apelującego.

Mając na uwadze przedstawioną argumentację, nie podzielając podniesionych zarzutów obraży prawa materialnego art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 8 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego(...) i pkt.1 działu IV Wykazu B załącznika do tego rozporządzenia, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.